

Sınıf Öğretmenlerinin E-Okul Yönetim Bilgi Sisteminin Karar Destek Sistemine Dönüştürülmesine Yönelik Görüşleri

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Musa ÇALIŞIR¹, Damla Nur AKKAYA², Mustafa BEKTAŞ³

1 Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Sınıf Eğitimi A.B.D, mcalisir@sakarya.edu.tr. ORCID: 0000-0001-8647-9005

2 Öğretmen, MEB, damlanr.gurel@gmail.com. ORCID: 0000-0001-8238-7154

3 Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Sınıf Eğitimi A.B.D, mbektas@sakarya.edu.tr. ORCID: 0000-00032992-1965

Gönderilme Tarihi: 20 Şubat 2025 Kabul Tarihi: 31 Temmuz 2025 DOI: 10.37669/milliegitim.1643444

Atf: “Çalışır, M., Akkaya, D. N. & Bektaş, M. (2026). Sınıf öğretmenlerinin e-Okul Yönetim Bilgi Sisteminin karar destek sistemine dönüştürülmesine yönelik görüşleri. *Millî Eğitim*, 55(249), 367–400. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1643444>”

Öz

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin karar destek sistemine dönüştürülmesine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmanın çalışma grubunu 13 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Temel nitel araştırma deseninde şekillendirilen araştırmanın verileri sınıf öğretmenleri ile yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Elde edilen veriler, MAXQDA 2020 veri analizi programı kullanılarak içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nde yer alan mevcut verilerin okul ve okul dışı kaynaklardan geldiği belirlenmiştir. Bu verilerin güncellenmesinin öğretmen takibi, sınavlar ve projeler ile idarenin uyarı yapması durumlarına bağlı olduğu ancak sistemde yer alan verilerin genellikle güncel olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, çeşitli durumlardan kaynaklı olarak sistemdeki verilerin güvenilir olmadığı da ulaşılan bir diğer sonuçtur. e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin karar destek sistemine dönüştürülmesine yönelik ise sağlık ve güvenlik sistemleri, eğitim sistemleri, sosyal ve yerel yönetim sistemleri olarak paydaşların destek sunduğu; veli-öğretmen-okul iletişim sistemi, öğrenci odaklı veli sistemleri ve veli profili bilgilendirme sistemleri olarak velinin destek sunduğu; paydaşlara bilgi iletim sistemi, etkinlik öğrenci uygunluğu sistemi, öğrenci ilgi-merak profil sistemi, öğrenci gelişim takip sistemi olarak ise öğrenciye destek sunulan sistemler olmak üzere katılımcı öğretmenler tarafından üç sistem önerisinde bulunulmuştur. Bu sistemlerin uygulanması sonucunda, e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi'nin karar destek sistemine dönüştürülmesinin birçok konuda olumlu etkilerinin olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: e-okul, karar destek sistemi, sınıf öğretmenleri

*Bu makalede sunulan verilerin bir kısmı XI. International Eurasian Educational Research Congress'te özet bildirisi olarak yer almıştır.

Classroom Teachers' Opinions on Transforming E-School Management Information System into a Decision Support System

RESEARCH ARTICLE

Abstract

This study aims to examine the opinions of classroom teachers on the transformation of e-School Management Information System into a decision support system. For this purpose, the study group consisted of 13 classroom teachers. The research data of the study, which was designed in a basic qualitative research design, were obtained as a result of semi-structured interviews with classroom teachers. The obtained data were analyzed by content analysis method using MAXQDA 2020 data analysis program. As a result of the research, it was determined that the existing data in the e-School Management Information System came from school and non-school sources. It was concluded that the updating of this data depends on teacher follow-up, exams and projects, and the warnings of the administration, but the data in the system is generally not up to date. In addition, it was also found that the data in the system was not reliable due to various circumstances. Participant teachers suggested three systems for transforming the e-School Management Information System into a decision support system: health and safety systems, education systems, social and local administration systems. As a result of the implementation of these systems, it can be said that transforming the e-School Management Information System into a decision support system can have positive effects on many issues.

Keywords: e-school, decision support system, classroom teachers

Giriş

Küresel ölçekte yaşanan teknolojik gelişmeler, günlük yaşamı derinden etkileyerek toplumsal dönüşümlerin önünü açmaktadır (Kocaman Karoğlu vd., 2020). İnsanlık tarihi boyunca süregelen teknolojik ilerlemeler, özellikle Birinci Sanayi Devrimi ile hız kazanmış ve toplumların yapısında köklü değişimlere yol açmıştır. Bu dönemde makineleşme süreci başlamış, ardından İkinci Sanayi Devrimi'nde teknolojinin sağladığı ivme ile üretimde verimlilik büyük ölçüde artmıştır. Buharlı gemi ve telgraf gibi icatlar, dönemin çığır açan yenilikleri olarak öne çıkmış, insanlığın teknoloji birikimini zenginleştirmiştir (Berktaş & Dimli Oraklıbel, 2021). Aynı zamanda makineleşme yeni teknolojilerin gelişimini hızlandırarak modernleşme sürecini derinleştirmiştir. Bugün ise teknoloji, tarihte benzeri görülmemiş bir hızla gelişmeye devam etmektedir. Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde yapay zekâ, üç boyutlu yazıcılar ve robotik uygulamalar, günlük yaşamın bir parçası hâline gelerek toplumsal, ekonomik ve kültürel alanlarda kapsamlı değişimlere neden olmaktadır (Tezcan, 2018).

Yaşanan teknolojik gelişmelerden hayatın her alanında faydalanılmaya başlanmıştır (Eşki & Tarhan, 2022). Bualanlardan biri olan eğitimde değişimlerden etkilenmiş (Akdeniz & Güzel Akdeniz, 2024) ve önemli değişimlerin yaşandığı alanlardan biri hâline gelmiştir (Sarıtış & Barutçu, 2020). Günümüzde bireylerin yeni teknolojilerde yetkin hâle gelmesi, teknolojik bilgilerin yoğun olduğu ve yenilikçi düşüncelere açık bir eğitim sistemi ile sağlanabilmektedir (Vâraljai vd., 2024). Bu durum ülkemiz kamu ve eğitim politikalarını da etkilemiştir. Bu doğrultuda dijital dönüşüm çerçevesi ile dijitalleşme sürecinde önde gelen ülkelerin seviyesine ulaşabilmek ve “bilgi teknolojilerinde ülkemizi ilk 10 ekonomi seviyesine” yükseltebilmek amaçlanmıştır (Dijital Türkiye, 2021). Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından bu amaca yönelik çeşitli dijital dönüşüm projeleri ve sistemleri hayata geçirilmiştir. Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi, öğrencilerin ders içeriğini kavrama süreçlerini desteklemesi, öğrenme ortamlarını daha nitelikli hâle getirmesi ve eğitim kaynaklarına erişimi kolaylaştırması bakımından önemli katkılar sunmaktadır (Demirer & Dikmen, 2018). Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığının dijital sistemleri de çeşitli işlevlerle eğitim süreçlerini desteklemektedir. Örneğin, Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) üzerinden alınan çevrim içi eğitimler, zaman ve mekândan bağımsız erişim olanağı sunarak öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ve motivasyonlarına olumlu katkılar sağlamaktadır (Parlak vd., 2023). Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBBİS) ise yönetsel işlemlerde veri sağlama ve yetkilendirme açısından pratiklik sunmaktadır (Gökalp, 2019). Benzer şekilde, Doküman Yönetim Sistemi (DYS), zaman ve maliyet tasarrufu sağlaması, iletişimi hızlandırması ve kırtasiye giderlerini azaltması bakımından okul işleyişini kolaylaştırmaktadır (Toprak & Yakar, 2023). Eğitimde Bilişim Ağı (EBA), uzaktan eğitim imkânı sunarak öğretmen ve öğrencilere zengin eğitsel içerikler sağlamaktadır (Sarıışık vd., 2021). Ayrıca, e-Yaygın sistemi hayat boyu öğrenme kapsamında kursiyerlere erişilebilir gelişim olanakları sunmakta ve bireylerin sürekli eğitim süreçlerini desteklemektedir (Karakuş Yıldız & Taş, 2023). Bu tür sistem ve projeler eğitimde iş yükünü azaltarak uygulayıcılara kolaylık sağlamaktadır (Akdeniz & Güzel Akdeniz, 2024). Geliştirilen projelerden biri de Türkiye’nin ilköğretim kurumlarının tamamında yaygın bir biçimde kullanılan e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi’dir (e-OYBS) (Demirli vd., 2011; Erdoğan vd., 2014).

MEB tarafından 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren kullanılmaya başlanan e-OYBS, okul ve öğrenci bilgilerini dijital ortamda işleme, depolama ve gerektiğinde erişim sağlama süreçlerini içermektedir (Erdoğan vd., 2014). E-OYBS ile birlikte okullar, sadece maddi açıdan değil; aynı zamanda emek ve zaman tasarrufu açısından da büyük bir rahatlama yaşamıştır. Bunun yanı sıra insan hatasından kaynaklanan problemler de bu sayede minimum seviyeye indirilmiş (Gürel, 2017), eskiden defterde tutulan bilgilerin yerini kolayca ulaşılabilen ve saklanabilen dijital ortam almış ve öğretmenlere not ve karne doldurma işlemlerinde; öğrenciler ile velilere ise not, devamsızlık ve diğer bilgilerini sistem üzerinden takip edebilme kolaylığı sağlanmıştır (Kızılboğa & Erdoğan, 2012). Buna rağmen her sistemde olduğu gibi, e-OYBS'nin de olumlu yönleri olduğu kadar eksik taraflarının da bulunabileceği aşîkârdır (Özkan & Akbaba, 2013). Nitekim e-OYBS'nin uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında rehberlik işlemlerinin geliştirilmesi (Polat & Arabacı, 2013) ve öğrencilere yönelik görüş ile önerilerin yazılabileceği bir alanın yer alması (Kızılboğa & Erdoğan, 2012) gibi taleplerin yanı sıra öğretmenler, e-OYBS'nin geniş çaplı bilgiye ulaşmada kapsamlı veri sunmadığını (Özmen vd., 2023), yeterli ölçüde ve verimli bir biçimde kullanılmadığını (Ersoy, 2010) belirtmektedir. Yöneticiler ise teknolojik altyapının; yoğun dönemlerde gereksinimleri tam olarak karşılayamadığını, eğitim kurumları arasında iletişimin yeterli düzeyde e-OYBS üzerinden yürütemediklerini (Erdoğan vd., 2014) belirtmişlerdir. Bu görüşlere ek olarak Kızılboğa ve Erdoğan (2012) ve Erdoğan vd. (2014) tarafınca yapılan araştırmalarda e-OYBS'de eksik görülen yönlerden birinin istatistiksel bilginin yetersizliği olduğu belirtilmiş ve e-OYBS'de yer alan verilerin istatistiksel analizlere olanak sağlaması gerekliliğinden bahsedilmiştir. Öyle ki eğitim platformlarında çeşitlilik sağlayan birçok veri depolanmaktadır. Bu depolanan verilerin eğitimde kullanımı ve eğitsel kararlar almadaki nesnelliği, bilimselliği ve sistematikliği sağlamadaki etkisi bu verilerin önemini artırmaktadır (Zhu, 2018). Çiğdemir (2023) tarafından yapılan bir araştırmada bu noktaya değinilmiş olup sınıf öğretmenlerinin eğitsel karar alma süreçlerinde, en fazla öğrenci davranışlarını yönetme konusunda zorlandıkları belirtilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin mevcut verilerden ziyade diğer öğretmenlerden aldıkları görüşlere dayanarak karar verdikleri ortaya konulmuştur. Bununla birlikte araştırmaya katılan öğretmenlerinin tamamı verilerin toplanması ve bu verilere dayalı karar alma süreçlerinin yönetilmesinin önemine ve faydasına ilişkin ortak

bir görüşe sahiptir. Bu noktada mevcut veriler aracılığıyla karar alma noktasında destek imkânı sağlayan Karar Destek Sistemlerinden (KDS) yararlanılabileceği düşünülmektedir.

KDS, oldukça geniş bir kavram olmasına rağmen, Kapanoğlu vd.ye (2016) göre “Bir kararın kalitesini artırmak üzere geliştirilmiş, bir karara veya karar vericiye ve onun beklentilerine göre yapılandırılmış bilgi sistemleri” olarak tanımlanmaktadır. KDS’ler, karar alma süreçlerinde güvenilir ve doğru bilgi sunmayı hedefler. Öyle ki karar alma sürecinde, doğru bir sonuca ulaşmak için sağlam ve güvenilir bilgilere ihtiyaç vardır. Tüm alternatiflerin göz önünde bulundurulabilmesi ve bilginin zamanında iletilmesi, etkili ve hızlı kararlar almayı mümkün kılar. Bu nedenle, günümüzde yönetim ve uzmanlık gerektiren alanlarda doğru ve hızlı kararlar alabilmek için KDS’ler kullanılmaktadır (Özata & Aslan, 2004). KDS’ler, organizasyonların içindeki ve dışındaki verilere son kullanıcıların kolayca ulaşmasını sağlayarak, ihtiyaç duyulan bilgilere hızlı erişim imkânı sunar. Bu da kararların zamanında alınmasına, verimliliğin artmasına ve karar kalitesinin yükselmesine katkıda bulunur. Bu nedenle, KDS’ler giderek daha önemli hâle gelmektedir (Arslan & Yılmaz, 2010).

KDS’ler, birçok sektörde yaygın bir şekilde kullanılmakta olup kısa, orta ve uzun vadede daha iyi kararlar alınmasına katkı sağlamaktadır (Sumaizar vd., 2021). Tıp eğitimi gibi spesifik alanlarda tanı amaçlı kullanılan KDS’lerin, eğitim alanında da önemli bir değer taşıdığı kabul edilmektedir (Berner & McGowan, 2010). KDS’ler, karar alma süreçlerini geliştirme ve veri temelli yaklaşımlarla eğitimle ilgili karar alma süreçlerini iyileştirme amacıyla kullanımı sayesinde, eğitim ortamlarında kritik bir rol üstlenmektedir (Zhu, 2018). KDS’ler, eğitim alanında eğitimcilerin hızlı ve mantıklı kararlar almasını sağlar (Vieira vd., 2022). Eğitim KDS’leri, okul yerleşimlerini optimize ederek ve öğrenciler ile okullar arasındaki mesafeyi en aza indirerek eğitim sisteminin politika, planlama ve izleme süreçlerini geliştirir (Sohaib vd., 2011). Ayrıca bu sistemler; eğitim kurumlarının okul koşullarını, öğretmenleri ve öğrencileri dikkate alarak en uygun öğrenme yöntemlerini belirlemelerine de katkı sağlar (Nusantara, 2023). Eğitimde kullanılabilecek bir KDS, öğrencilerin yeteneklerini, ilgi alanlarını, ihtiyaçlarını ve başarılarını kolayca kaydetme imkânı sunar. Aynı zamanda öğrencinin akademik ve sosyal gereksinimleri bu sistemler aracılığıyla belirlenip gerekli destek sağlanabilir. Ayrıca öğrencinin gelişimiyle ilgili pek çok detay süreç boyunca izlenip gözlemlenebilir. Bu izleme ve gözlem sonucunda yapılan

değerlendirmeler, öğrencilerin kademeler arasında okul geçişlerinde ve en uygun mesleği seçerken doğru verilerle desteklenmiş doğru tercihler yapmalarını sağlar (Çil vd., 2014).

İlk çıktığı yıllarda e-OYBS, eğitsel amaçları destekleme noktasında eğitimcilerin işlerini kolaylaştırmıştır (Özkan & Akbaba, 2013). Bununla birlikte e-OYBS'nin dinamikliği göz önüne alındığında zamanla birlikte yenilenmeye ve iyileştirilmeye ihtiyacı vardır (Polat & Arabacı, 2013). Literatüre bakıldığında bu yenilenme ihtiyacının desteklendiği görülmektedir (Günbayi & Turan, 2013; Özmen vd., 2023). Buna ek olarak iyileştirme noktasında göze çarpan bir konu da verilerin istatistiksel analize olanak sağlaması ve böylece çocuğun gelişimi konusunda daha destekleyici bir sistem hâline gelmesi gerektiğidir (Erdoğan vd., 2014). Nitekim öğretmenler eğitim ve öğretim sürecinde çeşitli kararlar almak durumundadır. Eğitimin temel unsuru olan öğretmenlerin aldığı eğitsel kararların desteklenmesi, eğitim ve öğretimin kalitesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu noktada öğretmenler tarafından yaygın olarak kullanılan e-OYBS'nin, KDS olarak dönüştürülüp eğitsel kararları destekleyen bir araç hâline getirilmesinin, eğitim ve öğretim kalitesini artırabileceği düşünülmektedir. Özellikle öğrenciyi geleceğe hazırlama ve geleceğe dair kararların alınması için temel oluşturan ilkökul düzeyi bu süreçte önem arz etmektedir (Akyol & Avşar Tuncay, 2021). İlkokulda öğrencilerin geniş bir dünya görüşüne sahip olmaları, topluma uyum sağlamaları, vatandaşlık haklarını kullanabilmeleri gibi çeşitli temel bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin ilgi ve yetenekleri göz önüne alınarak bir üst kademeye ve aynı zamanda hayata hazırlanması söz konusudur (Gültekin & Güner Özer, 2021, s.22). Bundan kaynaklı olarak araştırmada eğitim ve öğretimin desteklenmesi konusunda ilk kademe olan ilkökul düzeyi seçilmiştir. Bununla birlikte ilkökul düzeyindeki bir çocuğun hayata hazırlanmasında ve geleceğinin şekillendirilmesinde sınıf öğretmenlerinin rolü oldukça fazladır (Güleç vd., 2023). Bu sebeple e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine yönelik görüşler ilkökul düzeyinde önemli bir yeri bulunan sınıf öğretmenlerinin ihtiyaçları ve fikirleri doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma; gelecekte KDS'nin yaygın bir şekilde kullanılmasının eğitimde karar alma süreçlerinde dönüşüm yaratabilecek potansiyele sahip olmasından (Klein and Wasserstein, 2005) ve e-OYBS'nin aktif olarak kullanımda olmasından ötürü (Bağlıbel vd., 2010) güncel, literatürde e-OYBS'ye

dair görüşlerin alındığı (Erbay, 2018; Günbayı & Turan, 2013; Gürel, 2017; İbil, 2012; Kızılboğa & Erdoğan, 2012; Özkan & Akbaba, 2013; Özmen vd., 2023; Sarıtaş vd., 2013) ve MEB elektronik sistemlerine yönelik sınırlı çalışma olmasına rağmen (Yörük & Günbayı, 2022) e-OYBS'ye bir öneri sunan araştırmalara rastlanmamış olunması ile KDS'lerin özellikle ülkemizde ve eğitim alanında kullanımının diğer alanlara nispeten daha az olmasından (Güzeldereli Yılmaz & Tüfekci, 2020) kaynaklı olarak özgün, mevcut durumda e-OYBS'de bulunan fakat kullanılmayan birçok verinin eğitim alanında doğru karar almayı destekleyerek eğitimin veriminin artırılmasına yönelik bir bakış açısı sunması dolayısıyla gerekli, araştırma sonuçlarına dayanarak e-OYBS'nin yenilenme ile iyileştirilme ihtiyacına yanıt vermesi ve araştırmacılara öneriler sunması açısından işlevseldir.

Sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine ilişkin görüşlerini incelemenin amaçlandığı bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre e-OYBS'deki verilerin kaynağı, güvenilirliği ve güncelliği nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine yönelik yer alan sistem önerileri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine yönelik önerilen sistemlerin eğitim ve öğretime etkisi ne olabilir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve sürecine; verilerinin nasıl analiz edildiğine; geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına dair ifadeler yer almaktadır.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesi süreci hakkındaki görüşlerini incelemek amacıyla, nitel araştırma yönteminin bir deseni olan temel nitel araştırma tercih edilmiştir. Nitel araştırmalar doğası gereği anlam üzerine yoğunlaşmaktadır. Temel nitel araştırmadaki asıl amaç da bu anlamları belirlemek ve yorumlamaktır (Merriam, 2013). Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine ilişkin görüşleri öğretmenlerin mevcut ihtiyaçlarının anlaşılmasına ve ifade edilmesine imkân sağlayacağından bu desen tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada, çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örneklemesinden faydalanılmıştır. Bu yöntem, genellikle yakın olan ve ulaşılması kolay olan durumların seçildiği bir örnekleme yöntemi iken aynı zamanda araştırmanın daha hızlı ve kolay biçimde yürütülmesine olanak sağlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Nitekim e-OYBS mevcut durumda tüm öğretmenler tarafından kullanılan bir sistem olduğundan sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesi süreci hakkındaki görüşlerini belirlemek adına bu örnekleme yönteminden faydalanılabileceği düşünülmüştür.

Tablo 1

Katılımcılara Dair Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Kıdem	E-OYBS'ye Yönelik Eğitim Alma Durumu	Eğitim Düzeyi
Ö1	Erkek	18	Almadı	Yüksek Lisans
Ö2	Erkek	8	Almadı	Yüksek Lisans
Ö3	Kadın	13	Almadı	Doktora
Ö4	Kadın	1	Aldı	Yüksek Lisans
Ö5	Kadın	6	Almadı	Yüksek Lisans
Ö6	Erkek	20	Aldı	Doktora
Ö7	Kadın	12	Almadı	Yüksek Lisans
Ö8	Kadın	4	Almadı	Yüksek Lisans
Ö9	Erkek	23	Almadı	Yüksek Lisans
Ö10	Kadın	8	Almadı	Yüksek Lisans
Ö11	Kadın	7	Almadı	Lisans
Ö12	Kadın	8	Almadı	Lisans
Ö13	Kadın	18	Almadı	Lisans

Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de görülmektedir. Araştırmanın katılımcıları 2023-2024 eğitim öğretim döneminde Sakarya ilinde görev yapan 13 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin her biri Sakarya ili genelindeki farklı okullarda görev yapmakta olup bu okullar il ve ilçe merkezlerinde yer almaktadır. Okulların genel sosyoekonomik düzeyi orta düzeydedir. Araştırmada görüşme yapılan

sınıf öğretmenlerinin isimleri Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 olarak kodlanmıştır. Alan yazını incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin bilişim teknolojileri kullanım düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterebildiği görülmüştür. Özellikle cinsiyet ve mesleki kıdem (Şengür & Anagün, 2021) ile eğitim düzeyi (Tarakçı, 2022) gibi faktörlerin öğretmenlerin bilişim teknolojileri kullanımı üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda yürütülen araştırmada katılımcı sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine ilişkin görüşlerini daha derinlemesine ve bağlama duyarlı biçimde analiz edilebilmesi amacıyla görüşme formuna cinsiyet, mesleki kıdem, e-Okul sistemine yönelik eğitim alma durumu ve eğitim düzeyi demografik niteliklerine ilişkin sorular dâhil edilmiştir. Bu sayede bağlamsal çeşitliliği sağlama ve elde edilen verilerin yorumlanabilirliğini artırmak hedeflenmiştir.

Veri Toplama Aracı, Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak yarı-yapılandırılmış görüşmeden faydalanılmıştır. Görüşme formu dört demografik soru ve öğrenci-veli-paydaş odaklı üçer soru olmak üzere dokuz soruyla hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu için sınıf eğitiminden iki akademisyenin uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşü sonrasında soru ekleme ya da çıkartma işlemi gerçekleştirilmemiş olup soru sayısı aynı kalmıştır. Uzman görüşleri neticesinde, sorularında imla, anlaşılabilirlik ve kapalı uçlu soruların açık uçlu hâle getirilmesine yönelik düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca belirli soruların aynı amacı ölçmesinden kaynaklı olarak sonda soruların birleştirilmesi ile yeni sondaların eklenmesi gerçekleştirilmiştir. Bu uzman görüşleri doğrultusunda formda önerilen değişiklikler gerçekleştirilmiştir ve görüşme formunun son hâli oluşturulmuştur. Görüşme formunda yer alan örnek sorular şu şekildedir:

- E-Okul sistemine öğrenci ilgi ilgili hangi bilgilerin veya sistemlerin eklenmesini istersiniz?
- Öğrenci ile ilgili eklemek istediğiniz bilgiler veya sistemlerle birlikte eğitim öğretim nasıl desteklenebilir?

Daha sonra araştırmaya katılacak sınıf öğretmenleri ile iletişime geçilerek görüşmelerin konusu paylaşılmış ve öğretmenlerden görüşme için randevu talep edilmiştir. Araştırmacılar tarafından online gerçekleştirilen görüşmeler

yaklaşık olarak 30-40 dakika arasında sürmüştür. Katılımcılardan ses kaydı için izin aldıktan sonra görüşmeler Zoom programı üzerinden kaydedilerek yazıya geçirilmiş ve ardından analiz sürecine başlanılmıştır.

Elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik analizinin amacı toplanan verilere yönelik kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. Bu amaç doğrultusunda içerik analizi sırasında; verileri kodlama, temaları belirleme, kodları ve temaları düzenleme ile bulguların yazımı olmak üzere takip edilmesi gereken dört aşama mevcuttur (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu araştırmada da sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen içerik analizinde ilk olarak veriler kodlanmıştır. Ardından verilerden yola çıkılarak temalar belirlenmiş, oluşan kodlar ve temalar düzenlenmiştir. Son olarak bulgular tanımlanmış olup yorumlamalar yapılmıştır. Raporlaştırma sürecinde hiyerarşik kod-alt kod modellerinden faydalanmış olup alt tema ve kodla ilgili görüş bildiren katılımcı sayısı belirtilerek katılımcıların vurgu yaptığı unsurlar belirginleştirilmiştir. Verilerin analizinde MAXQDA 2020 nitel veri analizi programı kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliği etkileyebilecek durumları azaltmak amacıyla ilgili literatürden yararlanarak çeşitli önlemler alınmıştır (Creswell, 2017; Saban & Ersoy, 2019; Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu önlemlere aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmacıların gerçekleştirdikleri araştırmalarda gözlemlediklerinin ve yorumladıklarının gerçek durumu yansıtmaları iç geçerlik olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bundan dolayı araştırmada iç geçerliği sağlamak için görüşmelerin başlangıcında katılımcıların rahatlaması adına etik unsurlardan bahsedilmiş olup samimi bir ortam sunularak katılımcıların rahat bir şekilde cevap vermeleri sağlanmıştır. Görüşme sırasında ise katılımcılardan söylenenlerin teyit edilmesi istenilmiş ve söylenenler araştırmanın bulgular bölümünde detaylı olarak doğrudan alıntılar ile betimlenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda katılımcılar ile görüşmelerden elde edilen alıntılar değiştirilmeden, doğal akışında ifade edilmiştir. Bununla birlikte sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmeler, farklı zamanlarda farklı araştırmacılar tarafından yapılarak bir araştırmacının yorumlamasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formu alanında uzman kişilere sunularak yönlendirmeler doğrultusunda durumu en

iyi ifade eden soruların sorulması amaçlanmıştır. Süreç içerisinde de görüşmelerin veri analizi gerçekleştirilirken farklı araştırmacılar tarafından incelenerek doğru analiz edildiğinden emin olunmuştur. Araştırmalarda sonuçların başka bağlam ve durumlara genellenebilir olması ise dış geçerlik olarak adlandırılmaktadır. Nitel araştırmalarda dış geçerliğin sağlanması nicel araştırmalara göre daha zor olup bir dereceye kadar yapılan araştırmanın sürecinin detaylı betimlemeler ile verilmesi sayesinde dış geçerlik sağlanabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu durumdan yola çıkılarak araştırmada dış geçerliğin sağlanabilmesi adına araştırmanın veri toplama, veri analizi, çalışma grubu ve çalışma süreci detaylı bir biçimde açıklanmaya çalışılmıştır.

Toplanan verilerin tekrardan toplandığı durumlarda aynı sonuçlara ulaşabilme imkânı olarak ifade edilen güvenilirlik tanımına göre iç tutarlılığın sağlanması iç güvenilirliği ifade etmektedir (Akar, 2019). İç güvenilirliğin sağlanması adına sürecin araştırmacılar ile ortak yürütülmesine dikkat edilmiş ve veri analizi noktasında araştırmacılar arasında fikir birliği sağlandığı durumlar kabul edilmiştir. Buna ek olarak görüşmeler ses kaydı ile kaydedilmiş ve veri kaybının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Teyit edilebilirliğin sağlanması olarak da adlandırılan (Akar, 2019) dış güvenilirliğin sağlanması amacıyla ise sonuç kısmında tartışılan bulgulara, araştırmacılar tarafından incelenip fikir birliğine varıldıktan sonra araştırmada yer verilmiştir. Buna ek olarak katılımcılar ile yapılan görüşmelerde öne çıkan katılımcı özellikleri detaylı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

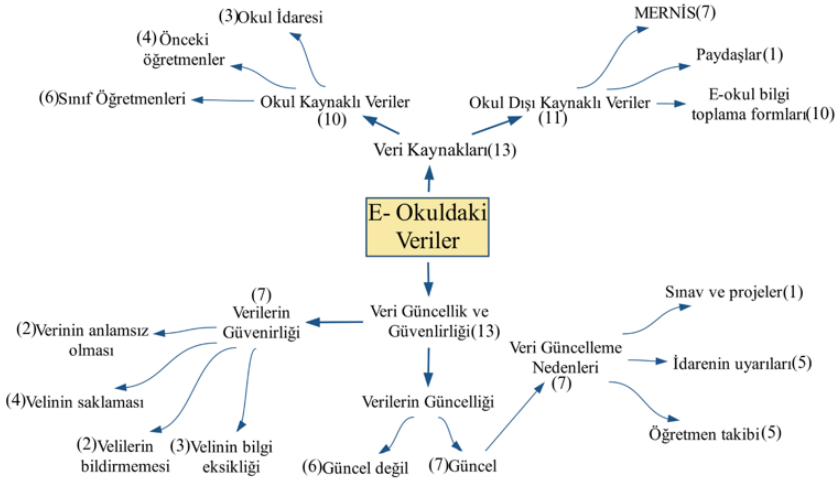
Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda e-OYBS'deki verilerin kaynağı ile güvenilirlik ve güncellik durumu, KDS'ye dönüştürülmesine yönelik sınıf öğretmenlerinin önerileri ve son olarak önerilen sistemlerin eğitim ve öğretime olası katkıları belirlenmeye çalışılmıştır. Her soru için 13 katılımcının görüşlerinden ulaşılan bulgular, araştırma soruları sırasıyla aşağıda sunulmaktadır.

1- Sınıf Öğretmenlerinin e-OYBS'deki Verilerin Kaynağı, Güvenilirliği ve Güncelliğine İlişkin Görüşleri

Araştırmada ilk olarak katılımcılara e-OYBS'deki verilerin kaynağı ve bu verilerin güvenilirlik ile geçerlik durumları hakkında görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların cevapları incelenerek kodlar ve alt kodlar için oluşturulan hiyerarşik kod-alt kod modeli aşağıdaki Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1

Sınıf Öğretmenlerinin e-OYBS'deki Verilerin Kaynağı ile Güvenilirliği ve Güncelliğine İlişkin Görüşlerine Dair Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Sınıf öğretmenlerinin e-OYBS sistemindeki verilerin kaynağına dair görüşleri incelendiğinde, sistemde yer alan verilerin okul ve okul dışı kaynaklardan geldiği anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenleri, okul kaynaklı verilerin okul idaresinden, önceki öğretmenlerden ve sınıf öğretmenlerinden; okul dışı kaynaklı verilerin ise MERNİS sisteminden, çeşitli paydaşlardan ve e-Okul bilgi toplama formlarından sağlandığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'deki verileri toplamak için e-Okul bilgi toplama formlarını kullandığı görülmektedir. Bununla birlikte Ö8, "...Öğrenci tanıma formunun da belli bir kaynağı yok işin esası... İnternette alıyoruz ve internette farklı soruların olduğu bin bir farklı form türü var..." diyerek e-OYBS'de geçerli bir form olmamasını eleştirmiştir. Ayrıca Ö1, "...ilk önce ana sınıfına gittiğinden ana sınıfına girilmiş bilgilerle geliyor." ifadesiyle önceki öğretmenlerden de veri elde edildiğini belirtirken, Ö6 ise "...daha önceki öğretmen arkadaş bunu detaylı doldurmuşsa veya o şekilde bize güncel geliyorsa bunları takip edebiliyoruz mesela." diyerek bu durumun verilerin güncelliğini takip etmekte faydalı olduğunu ifade etmiştir.

Verilerin kaynağının, e-OYBS'deki mevcut verilerin güncellik durumunu etkilediği belirtilmekle birlikte, güncelliğe dair sınıf öğretmenlerinin görüşleri farklılık göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinden beşi e-OYBS'deki verilerin güncel olduğunu düşünürken; yedisi güncel olmadığı şeklinde görüş bildirmiştir. Ö8 ise güncellik durumunu, "...tamamen öğretmenin, idarenin ve velinin inisiyatifinde... Veli bana güncel bilgi vermediği sürece ben de güncel tutamam." diyerek "...çok değişken bir durum..." olarak açıklamıştır. Bununla birlikte Ö10 "...sekiz yıl önce buraya atandığım zaman arada güncellenmeniz gerekiyor demişlerdi ama gününü vermediler, açıkçası ben de takip etmedim." görüşüyle verilerin güncellenmesiyle ilgili periyodik işlemlerin gerçekleşmediğini ifade etmiştir. Ö12 ise verilerin güncelliği noktasındaki düşüncesini başından geçen bir olay üzerinden "Bana Diyarbakır'dan nakil gelen bir öğrencim vardı. Öğrenciye ait adı soyadı dışında neredeyse hiçbir bilgi girilmemiş. Ben öğrenciye ait bilgileri edinemedim. Veli bilgileri de eksikti. Çocuğun özel bir durumu vardı, anne baba ayrıydı. Ne annesine ulaşabildim ne babasına..." şeklinde açıklamıştır.

Güncel olduğunu düşünen sınıf öğretmenlerinden Ö1 bu durumu, zamanla iyileşme gösterdiğinden bahsederek "...Eski yıllarda güncel olmadığı zamanlar oluyordu... Birinci sınıfta girip de dördüncü sınıfta o şekilde mezun olan öğrencilerimiz olmuş..." şeklinde ifade etmiştir. Güncelleme yapan sınıf öğretmenlerinden Ö6, güncelleme yapma sebebini öğretmenlerin öğrencilerin durumunu düzenli takip etme gerekliliğine bağlayarak "...bir değişiklik varsa ben mesela değiştirmeye çalışıyorum..." şeklinde açıklamıştır. Ö2 ise güncellemelerin, "...idare takip ediyorsa..." yapıldığını belirtmiştir. Ayrıca Ö1, "...bilsem sınavları, bir ara sağlıklı beslenme projesi vardı. Onda işte boy, kilo durumları işte bazı şeyler çıkınca oluyor..." ifadesiyle güncellemelerin genellikle sınavlar ve projeler gibi özel durumlarla karşılaşıldığında yapıldığını ifade etmiştir.

E-OYBS'deki verilerin güncelliği hususunda farklı görüşler olsa da e-OYBS sistemindeki verilerin güvenilirliği incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin tamamının olumsuz görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Bu olumsuz düşünceler, çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Örneğin, Ö2'nin belirttiği gibi "...veliler, eğer devlet kurumunda çalışmıyorsa genelde serbest meslek diyorlar. Bu da çok anlamlı gelmiyor." ifadesi, verilerin öğretmenler için anlam ifade etmediğine işaret etmektedir. Ayrıca Ö8, "Veli ilköğretim mezunuysa bunu ilköğretim mezunu gibi sanki sekizinci sınıftan mezun olmuş gibi gösterebiliyor... İlkokul ile ilköğretimin farkını bilmeyince belki açıkça yazılmayınca yanlış bir

bilgi ortaya çıkabiliyor.” diyerek, velilerin konu hakkındaki bilgi eksikliğinin de yanlış bilgiye yol açabileceğini ifade etmektedir. Sınıf öğretmenleri, aynı zamanda velilerin bazı bilgileri kendilerinden saklamasının da güvenilirliği olumsuz etkileyen bir unsur olduğunu belirtmektedir. Bu durum ile ilgili örneği Ö8, yaşadığı bir durumu açıklayarak ifade etmiştir.

“...Öğrenciyle ilgili bir davranış problemi yaşamaya başladık. Aslında çok usluysen farklı türlü davranış problemleri ortaya çıkmaya başladı ve veliyle bunu konuştum. Anneye son zamanlarda çocuğu etkileyen bir şeyin olup olmadığını sordum. Anne, ‘Hocam aslında ben size söyleyemedim, aslında biz dört yaşından beri babayla görüşmüyoruz.’ dedi. Son zamanlarda da işte babanın tarafıyla bir görüşmesi gerekmiş hastalık durumundan dolayı. Belki de hani sormasam, üstüne düşmesem asla bilemeyeceğim, mezun edene kadar belki de bilemeyeceğim bir durum.”

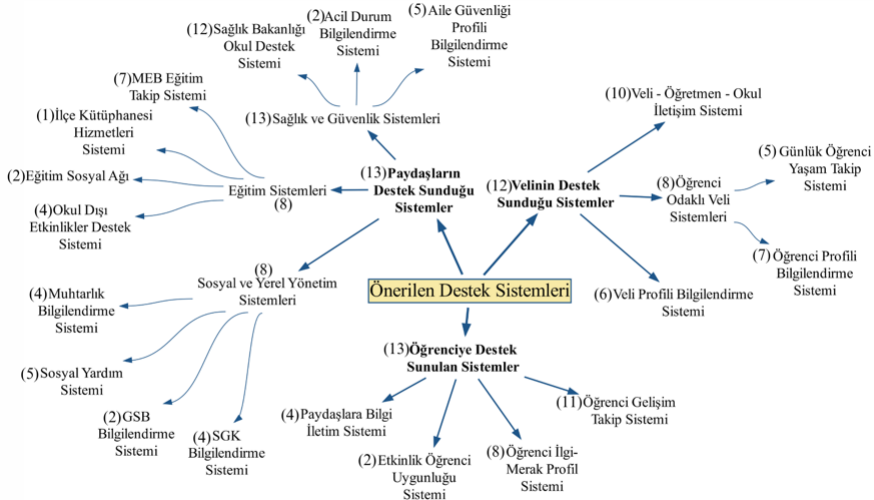
Aynı zamanda yaşanan bu durum için velinin bilgi gizleme sebebini “... Farklı bakış açısı olabilir veya belki de muhtemelen başkalarının bilmesinden...” çekinmesinden kaynaklı olmasına bağlamıştır. Velilerin bilgi saklama amacı gütmemesine rağmen bazı durumların öğretmene bildirilmemesi de güvenilirliği olumsuz etkileyen faktörlerden biridir. Bu durumu Ö3, “Telefon numarasını anında bildiriyorlar, maddi durumlarında çok radikal bir düşüşe neden olan şeyleri bildiriyorlar ama onun dışındakilerde hayır bildirmiyorlar.” diyerek açıklamıştır.

2- Sınıf Öğretmenlerinin e-OYBS’nin KDS’ye Dönüştürülmesine Yönelik Sistem Önerilerine İlişkin Görüşleri

Araştırmada ikinci olarak katılımcılara e-OYBS’nin KDS’ye dönüştürülmesine yönelik önerdikleri sistemler sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cevapları incelenerek kodlar ve alt kodlar için oluşturulan hiyerarşik kod-alt kod modeli aşağıdaki Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2

Sınıf Öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye Dönüştürülmesine Yönelik Önerdikleri Sistemlerin Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Katılımcıların e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine yönelik önerdikleri sistemler; paydaşların destek sunduğu, velinin destek sunduğu ve öğrenciye destek sunulan sistemler olarak üç tema altında toplanmaktadır. Bu temalar arasında en fazla öneri, paydaşların destek sunduğu sistemlere yönelik olarak geliştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin paydaşların destek sunduğu sistemler temasındaki görüşleri sağlık ve güvenlik sistemleri, eğitim sistemleri ile sosyal ve yerel yönetim sistemleri olarak üç alt temaya ayrılmıştır.

Katılımcı sınıf öğretmenleri paydaşların destek sunduğu sağlık ve güvenlik sistemleri olarak öğrencilerin bireysel sağlığına ve bulaşıcı hastalıklara yönelik bilgilendirme ve önlem alma imkânı tanıyacak sistemler ile acil durumlarda öğretmenlerin kullanabileceği sistemlere ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, hem şahsi hem de öğrencilerin güvenliği ile ilgili aile profiline yönelik bilgilendirici sistemlere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu sistemlere örnek olarak Ö8 “...birçok hastalığın kilit noktası okullar...” olduğu görüşü ile “...İlk uyuz salgını başlayan öğrencimin belirtilerinin çıktığı zaman velisi ne yazık ki hem randevu bulamadı devlet hastanesinde hem de özele

götürecek durumu yoktu...” açıklamasından sonra “...Bir sistem üzerinden hem onu yönlendirip hem de dedik ki en başında e-Devlet ve e-Nabız’a da ulaşabilsek keşke, oradaki bazı bilgileri sistemimizde görebilsek. Belki de doktora gitti ve gerçekten uyuz dedi. En azından benim onu sistemde görmem lazım.” ifadesiyle hastalık durumlarına dair kurumlar arası iş birliği gereksinimini karşılayacak bir sistem önerisinden bahsetmiştir. Meteorolojiden gelen verilerle hava durumu hakkında uyarılar yapabilecek bir sistem öneren Ö7 ise bu sistemi, “...önümüzdeki bir hafta hava durumunda şöyle bir durum var, bahçede ders yapabilirsin gibi beni dürtebilecek ve çocukları keyifli ders yapabileceğim tarzda beni uyarabilir, öneriler sunabilir.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcı sınıf öğretmenleri, paydaşların destek sunduğu eğitim sistemleri olarak okul dışı etkinlik gerçekleştirdikleri çevre kurumlar ve ilçe kütüphanesiyle ilgili bilgilendirme ve başvurularda daha pratik ve kullanışlı sistemlere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar paydaşları olarak yine kendi meslektaşlarına ve MEB’e yönelik sistem önerilerinde bulunmuşlardır. Öğretmenler arası kurulabilecek eğitsel bir sosyal ağın öğretmenler arası bilgi, deneyim ve uygulama aktarımına imkân tanıyacağını ifade etmişlerdir. Ayrıca MEB ile yürütülen bürokratik süreçlerin e-OYBS içine taşınabileceğini belirterek istenen tutanak, değerlendirme, denetim, geri bildirim vb. süreçlerin bu sistem içerisinde yürütülebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan Ö6, “görseller, videolar, eğitim uygulamaları, projeler.. Yani her şeyin bir yanda aktığı bir sistem... Hem veri gireceğiz hem gelen verileri birbirimizle paylaşıp görebileceğiz...” diyerek öğretmenler arasında eğitim takibinin yapılabileceği, sosyal ağ olarak kullanılabilecek bir sistem önermiştir. Ayrıca sistemlerden biri de kitap okuma oranlarını ve projeleri arttırmak adına aynı katılımcı tarafından önerilmiştir. Bu sistem, “...kitap okumayla ilgili veriler alınsa... Bu hafta Hendek’te kitap okuma oranlarımız düşmüş, kitabı bitirme oranları düşmeye başlamış veya uzamış. Bununla bir sıkıntı var, bununla ilgili ne yapabiliriz?...” şeklinde kitap okuma oranlarının artırılması amacıyla veya “...Sosyal alandaki projelerimiz azalmış veya işte sosyal alanda proje yapmaya ihtiyacımız var gibi bir uyarı çıksa, idareci ve öğretmenler planlama yapıp hemen müdahale edebilir.” olarak sosyal alandaki projelerdeki iyileştirmelere yönelik bir sistem olarak açıklanmıştır.

Katılımcı sınıf öğretmenleri paydaşların destek sunduğu sosyal ve yerel yönetim sistemleri olarak muhtarlık, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ve Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) ile öğrenci ve aileyle ilgili aktif bilgi

alışverişinin yapılabileceği sistemlere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilere yönelik gerçekleştirilen sosyal yardımlarla ilgili tespit ve işlemlerin e-OYBS içerisinde kurumlarla iş birliği içerisinde gerçekleştirilebileceğini ifade etmişlerdir. Bu sistemlere örnek olarak, GSB ile bağlantılı bir sistem öneren Ö8 “...Çocuk basketbol kursu, futbol kursuna gidiyor, yüzme kursuna gidiyor. Bu tarz sportif aktiviteleri bir sonuç grafiği olarak çıkarabilir. Öğretmenin gözü önüne koyabilirdi. Bu şekilde sınıfın %99’u sporla mı ilgileniyor, kim ilgilenmiyor? Bu benim ilgimi çeker.” ifadeleriyle böyle bir sistemin öğretmenler için yararlı olabileceğini vurgulamıştır. Ö5, “...ben veri girdikten sonra ilçede açılan spor kulüplerine çocukları buradan alabilirler.” diyerek öğretmenler tarafından girilen bilgilerin de ilgili kurumlara veri sağlayabileceğini belirtmiştir. Benzer bir öneride bulunan Ö7, bu sistemin “...arkadaşlık seçimini bile...” etkileyebileceğini ifade etmiştir.

Nitekim bulgulardan biri de paydaşlar arasında etkileşimin artırılması gerekliliğidir. Bu görüş, “...kurumlar arası entegrasyon daha fazla olmalı bence.” ifadesiyle Ö4 tarafından dile getirilmiştir. Öte yandan bazı öğretmenler paydaşlara yönelik sistem önerisi geliştirmekte zorlanmışlardır. Ö3, bu durumu “...hep benim elimden geçmesine çok alışkınım herhalde, başka kimsenin bir şey yapması fikri aklıma bile gelmiyor... O kadar bizim sorumluluğumuz ki uzun süredir, başkalarıyla paylaşmak aklımıza bile gelmemiş.” diyerek açıklarken, Ö4 de “...Yani sürekli kontrol bendeymiş gibi. Hani biz her şeyi kendi başımıza hallediyoruz gibi...” ifadesiyle benzer bir düşüncesi desteklemiştir.

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin öğrenciye destek sunulan sistem önerilerinin paydaşlara bilgi iletimi, etkinlik öğrenci uygunluğu, öğrencinin ilgi-merak profili ve öğrenci gelişim takip sistemleri alt temaları altında toplandığı görülmektedir. Katılımcı sınıf öğretmenleri öğrenciyi daha iyi tanımaya yönelik olarak öğrencilerin ilgi ve meraklarını takip edebilecekleri ve öğrenciden aktif bilgi alabilecekleri, öğrencilerin gelişimlerini takip edebilecekleri ve eğitim hayatları boyunca portfolyo görevi görecektir sistemlere ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak planladıkları etkinliklere yönelik bu etkinliklerin öğrenciye uygunluğunu çeşitli açılardan değerlendirebilecekleri araçların eğitsel süreçlere katkıda bulunabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca özel yetenekli öğrencilere yönelik paydaşlarla bilgi alışverişi ve yönlendirme imkânı sunabilecek sistemlerin öğrencilere fayda sağlayacağını belirtmişlerdir. Paydaşlara bilgi iletimi bağlamında ise Bilim ve Sanat Merkezlerine BİLSEM

öğrenci yönlendirmede yaşanan sorunları açıklayan Ö12, “...Bilsem’e öğrenci yönlendirirken sınıf içinde en iyi kim onu gönderiyoruz maalesef. Bunun yerine biz sisteme bilgileri işlediğimizde sistem otomatik olarak yetenekli öğrenciyi görebilecek....” ifadesiyle, bu soruna çözüm olabilecek bir sistem önerisini detaylandırmıştır. Öğrenciye destek sunulan sistem önerilerinde, etkinliğin öğrenciye uygun olup olmaması konusu da dikkat çekmiş; Ö2, “Bu etkinlik çocuğa uygun değildir...” diyerek, KDS’nin öğretmenlere uyarılarda bulunabilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda önerilen sistemlerde “...öğrenciye de bir seçme ve söz hakkı verilmeli...” görüşünden yola çıkılarak, öğrencilerin de ilgi ve meraklarını paylaşabilecekleri bir ortamın oluşturulmasının beklendiği anlaşılmaktadır. Ö7, bu sistemi “...Sosyal etkinlik kulüpleri seçim yapılacağı zaman onlara fikirlerini sorabiliriz. Sadece onlardan alabileceğimiz bilgiler, hoşlandığı, sevdiği, sevmediği... Çünkü biz hep yetişkinler olarak klasik bilgiler dışında ilgiyle, dersle alakalı olan kısımlarda kendi yorumumuza katıyoruz ya da hayalimizi katıyoruz...” şeklinde açıklamıştır. Bununla birlikte öne çıkan sistem özelliklerinden biri de Ö4’ün belirttiği üzere “Çocuk neleri yapabiliyor?” bilgisine veriye dayalı olarak ulaşabilme imkânıdır. Ö9, “...yıl boyunca yapılan kazanımların öğretmenler tarafından sisteme farklı bir yöntemle işlenip hani dört yıl sonunda kazanımların kazanılıp kazanamadığı konusunda bir sonuç çıkarılıp belki çocuğun geleceğiyle ilgili bir şey çıkarabilir. Hani davranışlarını ne ölçüde kazandı, akademik olarak nereye devam etmeli?...” cümleleriyle böyle bir sistemin öğrencinin gelişimini takip etmede fayda sağlayacağını belirtmiştir. Bu görüşü destekleyen Ö6 ise “Hani bizim notlarımız haricinde bazı standart şeyler yapılıp grafiğe aktarılıp çocuğun performansı neymiş, ne yapmış, her dönem nasıl bir performans sergilemiş gibi gelişimini izleyebileceğimiz, belki de çıktı alıp da ne durumdaydık, nereye geldik gibi bu tarz hiçbir bilgi yok.” diyerek “... Sadece bizim bildiğimiz sınav notu gir, sınav notunu gör. Daha çok buna ihtiyaç var aslında. Bu veriyi de zaten belli bir sınırla veli de görmeli.” görüşüyle bu durumun bir ihtiyaç da olduğunu vurgulamıştır.

Katılımcı sınıf öğretmenleri tarafından velilerin destek sunduğu sistem önerilerine bakıldığında, bu önerilerin veli-öğretmen-okul iletişimi, öğrenci odaklı veli sistemleri ve veli profili bilgilendirme sistemleri olarak üç alt tema altında toplandığı görülmektedir. Katılımcı öğretmenler veli, öğretmen ve okul arasındaki iletişimin daha resmî ve uygun biçimde sürdürülebileceği ve takip edilebileceği bir yapıya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Katılımcı sınıf

öğretmenleri kendilerinin yanı sıra öğrencilerini veli gözünden daha iyi tanımaya yönelik olarak geliştirilen velilerin katkı sunacağı sistemlerin velilerin de eğitim süreçlerine aktif katılımı sağlayacağını ve öğrenciyi daha iyi tanımalarına fırsat vereceğini düşünmektedirler. Ayrıca sadece öğrenci değil veli profilinin de öğrenci üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu, bu yüzden de sadece öğrenciyi değil velilerin de bilgi, becerileri, yetkinlikleri ve eğitime olası katkıları konusunda bilgi sahibi olabilecekleri sistemlerin bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Veli-okul-öğretmen etkileşiminin sağlanabileceği bir sistem önerisinde bulunan Ö9, bu sistemi “Veli, okulun genel durumuyla ilgili işte bu fiziki olabilir, sosyal etkinlik olabilir, görüş belirtebilir... Birçok veliden benzer bir sıkıntı geldiği zaman bunu okul idaresi ile öğretmenler daha iyi değerlendirebilir...” diyerek “...Sosyal etkinlikleri azdır, az buluyordur; bunu bir 10 velinin az bulması çok önemli değildir ama 100 velinin az bulması çok önemlidir.” örneği ile ifade ederek açıklamıştır. Öğrenci odaklı veli sistemi önerisinde, kitap okumaya yönelik çalışmaların yapılabilmesi, Ö8 tarafından “...keşke kendi veli bilgilendirme sistemi modülünden girip kitap bilgilerini bana kâğıda yazmak yerine girebilseydi...” şeklinde dile getirilmiştir. Ö1 ise bu tür bir sistemi “...Aylık rapor hâlinde çocuk ne kadar kitap okudu? Mesela bir grafik oluşturup işte çocuk bu kadar saat uyudu, bu kadar kitap okudu... Bizim girdiğimiz verilerle eşitlenip okuma gelişiminde artış var diyebilir...” şeklinde açıklarken, Ö7 bu sistemin “...Oraya eklenen bilgilerle çocuğun okuma kültürü ve eğilimi de tespit edilebilir...” faydasına dikkat çekmiştir. Ö1 ayrıca, “...Veli çocuğunun kahvaltı düzenini orada işaretleyebilir, çocukların kaçta yattığı kaçta uyandığı mesela onlarla ilgili sürekli güncelleme yapabilir, onlar takip edilebilir...” diyerek velinin öğrencinin günlük takibini yapabileceği bir sistem önerisi sunmuştur. Sınıf öğretmenlerinden Ö7, velinin öğrenciyi tanımasına yönelik bir sistem önerisinde bulunmuş ve bu sistemi “...Veli kendini öğretmen dışında bir yere, bir sisteme çocuğu hakkında hayallerini, fikirlerini, hedeflerini ya da o vakte kadar neler yaptığını aktarabilir. Çünkü bizim çocukla ilgili yakalayacağımız nüanslar aslında buralarda saklı, genel bilgilerde değil de o özel bilgilerde saklı.” şeklinde açıklamıştır. Ayrıca, velinin kendine yönelik “...kişisel olarak yani kendi nezdinde hobileri, ilgilendiği şeyler olabilir...” girebileceği bir sistem önerisinde bulunan Ö8, bu sistemi “...Bir veli sosyal aktivitelere, sportif aktivitelere, hobi anlamında da yine böyle sanatsal aktivitelere katılıyorsa o çocuğun da bu yönde gerçekten eğilimi olabiliyor veya çocuğun eğilimi zaten hâlihazırda vardır, yeteneği vardır. Bu anlamda veli daha bilinçli bir şekilde yönlendirmiş olabiliyor...” şeklinde ifade etmiştir.

3- Sınıf Öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye Dönüştürülmesine Yönelik Önerilen Sistemlerin Eğitim ve Öğretime Etkisine İlişkin Görüşleri

Katılımcılara son olarak önerdikleri sistemler doğrultusunda eklenecek yeni bilgilerin eğitim ve öğretime etkisini ortaya çıkarmak için sorular yöneltilmiştir. Bu noktada katılımcıların görüşlerinden elde edilen kodlar ve alt kodlar için oluşturulan hiyerarşik kod-alt kod modeli Şekil 3'te yer almaktadır.

Şekil 3

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre e-OYBS'nin KDS'ye Dönüştürülmesine Yönelik Önerilen Sistemlerin Eğitim ve Öğretime Etkisini Gösteren Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Sınıf öğretmenleri, e-OYBS'ye eklenecek sistemlerin eğitim ve öğretime yönelik geniş bir yelpazede olumlu etkilere sahip olabileceğini düşünmektedir. Katılımcı sınıf öğretmenleri tarafından bu tür sistemlerin; öğretmenler açısından iş yükünü azaltacağı, doğru bilgiye ulaşımı sağlayabileceği, eğitim öğretimi planlama ve etkinliğini artırma konusunda fırsatlar sunacağı, gerekli durumlarda önlem almalarına imkân tanıyacağı, öğrenciyi daha iyi tanıma ve yönlendirme fırsatına sahip olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca bu tür yapıların fırsat eşitliği sunabileceğini de belirtmişlerdir. Eğitimin önemli bir paydaşı olan veliler üzerinde ise bu tür sistemlerin velileri daha iyi tanımalarına, velilerle daha sağlıklı bir iletişime ve velilerin otokontrolünün artırılmasına olanak sağlayacağını vurgulamışlardır. Bu durum, Ö8 tarafından "...kesinlikle eğitim sürecini olumlu yönde etkilerdi..." ifadesiyle desteklenmiştir. Ö13, "...Veri bunlar yani direkt. Direkt veri olduğu için bu yani sıkı bir argüman toplanabilir buradan..." diyerek sistemdeki verilerin değerini vurgulamış, Ö3 ise oluşturulacak KDS ile birlikte "...fırsatlara erişimin daha sistematik..." hâle geleceğini belirtmiştir. Ö6, bu verilerin "...ilkokuldan ortaokula geçerken çok önemli bir veri kaynağı..." olacağını ifade ederken, Ö7,

“...bizden sonra gelecek olan ortaokul öğretmenlerine katkı...” sağlayacağını söylemiştir. Ayrıca Ö7, “...mesleğe karar verebileceği zaman çocuğa çok büyük fayda sağlayacağını...” ayrıca “...hazırbulunuşluluğunu tespit etme noktasında ya da derse giriş noktasında bana ön veri sağlar...” diyerek, eğitim ve öğretimi planlama sürecinde olası olumlu etkilerine dikkat çekmiştir. Katılımcılardan Ö1, sistemin etkisinin yoğunluğuna vurgu yaparak, “...Velinin daha fazla çocuk sahibi olup olmamasının kararını bile oradan verebilirler yani...” ifadesini kullanmıştır. WhatsApp uygulamaları sırasında iletişimsel sorunlar yaşandığını belirten Ö4, Ö10 ve Ö12, böyle bir sistem ile “...daha sağlıklı bir iletişim...” kurulabileceğini savunmaktadırlar. Ö8, “...herkesin e-OYBS’ye girişi var...” diyerek, e-OYBS’nin KDS’ye dönüştürülmesinin uygun olacağını belirtmiş; Ö5 ise eklenen bu verilerle “...Gerçekten kaliteli bir sistem...” oluşacağını ifade etmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin e-OYBS’nin KDS’ye dönüştürülmesine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular incelenmiş ve alan yazınındaki mevcut araştırmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Araştırmanın ilk sorusu, sınıf öğretmenlerinin e-OYBS’deki verilerin kaynağına, güvenilirliğine ve güncelliğine yönelik görüşlerini belirlemeye yöneliktir. Araştırma sonuçlarına göre, e-OYBS’deki veriler okul içi ve okul dışı kaynaklardan elde edilmektedir. Ayrıca, verilerin toplanmasında en çok kullanılan kaynak e-Okul bilgi toplama formlarıdır. İnternette farklı e-Okul bilgi toplama formlarının bulunması ise veri toplama süreçlerinde tutarsızlıklar olduğunu göstermektedir. Veliler tarafından formlara eski bilgilerin girilmesinin ise verilerin güncelliğini olumsuz etkilediği ayrıca, e-OYBS’deki verilerin çoğu zaman güncel olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte verilerin güncelliği hususunda sistemde zamanla iyileşme sağlanması, sistemin işleyişinin gelişim gösterdiğine işaret etmektedir. Ersoy’un (2010), eğitim yöneticilerinin e-OYBS’nin işleyişine dair görüşlerini incelediği çalışmasında, öğretmenlerin e-OYBS’ye verileri zamanında ve eksiksiz olarak girmedikleri ve bunun verilerin güncelliğini olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir. Buna ek olarak öğretmenler tarafından da verilerin düzenli güncellenmemesi bir eksiklik olarak görülmektedir (Doğu, 2012). Literatür incelendiğinde, sadece verilerin değil aynı zamanda e-OYBS’nin de güncel tutulmasının gerektiği vurgulanmaktadır (Kızılböğâ & Erdoğan, 2012; Özmen vd., 2023). Verilerin eğitsel amaçlı kullanımında güncelliğin önemli bir rol oynadığı düşünüldüğünde (Başarıcı, 2023), e-OYBS’nin etkili ve verimli

bir şekilde kullanılabilmesi adına hem sistemdeki verilerin hem de sistemin kendisinin güncel durumda olması büyük önem arz etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre e-OYBS'deki veriler güvenilir değildir. E-OYBS üzerine yapılan diğer araştırmalar da güvenilirlik sorunlarına dikkat çekmektedir (Doğu, 2012; Ersoy, 2010). Bu güvensizliğin, e-Okul bilgi toplama formlarından elde edilen verilerin öğretmenler için anlamlı olmaması, velilerin bazı bilgileri bu formlarda belirtmemesi veya eksik bildirmesi ve velilerin bilgi eksikliklerinden kaynaklandığı görülmektedir. Güvenirliğe dair yaşanan sorunların çoğunlukla veli kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle ilkokullarda veli-öğretmen ilişkisinde yaşanan başlıca sorunlar arasında, velilerin aşırı koruyucu tavırları, eğitim düzeyleri ve öğrencilere yönelik yüksek beklentileri öne çıkmaktadır (Özdoğan, 2021). Bu sonucun, velilerin bazı bilgileri öğretmenden saklamasının öğrenciyi koruma isteğinden kaynaklandığını, bilgi eksikliği nedeniyle yaşanan sorunların ise velilerin eğitim düzeyiyle ilişkili olabileceğini düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu, sınıf öğretmenlerinin e-OYBS'nin KDS'ye dönüştürülmesine yönelik önerdikleri sistemleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Ulaşılan sonuçlar, e-OYBS'ye yönelik KDS'nin paydaşların destek sunduğu, velilerin katkıda bulunduğu ve öğrencilerin destek alabildiği bir sistem olması gerektiğini göstermektedir. Araştırmaya göre en fazla önerinin yapıldığı paydaşların destek sunduğu sistemler, sağlık, güvenlik, eğitim, sosyal hizmetler ve yerel yönetim gibi alanlarda destek sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Paydaşlardan destek alınmasını öngören KDS'ler incelendiğinde, paydaşlarla etkileşimin artırılması gerektiği görülmektedir. Benzer sonuçlara literatürde de rastlanmıştır. Özmen vd. (2023), e-OYBS'nin ülke genelindeki istatistiki verilerin toplandığı ve eğitimin tüm paydaşlarına hitap eden bir sistem olması gerektiğini vurgulamıştır. Erdoğan vd. (2014), öğretmenlerin MERNİS sisteminden otomatik veri aktarımı yapılmasını önermiş ancak veri paylaşımına izin verilmediği için bu önerinin uygulanabilir olmadığını, yine de öğretmenlerin öğrencilerin adres bilgisi gibi özel bilgilere erişebilmesi gerektiğini savunmuştur. Başarıcı (2023), e-OYBS'nin diğer paydaşlar açısından kullanılabilir birçok veri sunma potansiyeline sahip olmasına rağmen, girilen verilerin yetersizliğini veri kaybı olarak nitelendirmiştir. KDS'ler sayesinde okullara özgü öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenebileceği (Inayatulloh, 2022) ve kurum içi ile kurum dışı birçok veriye ulaşım sağlanabileceği ifade edilmektedir (Arslan &

Yılmaz, 2010). Çil vd. (2014) tarafından geliştirilen e-rehberlik ve danışmanlık KDS ise sisteme eklenen verilerin bölgesel sorunların çözülmesinde ve ihtiyaçların belirlenmesinde etkili olabileceğini göstermektedir. Bu sistemin, ekonomik koşullar, sosyal sorunlar, kültürel farklılıklar, eğitim düzeyi, iş gücü ve istihdam ihtiyaçları gibi konularda veri sağlayarak bölgesel ve yerel düzeyde çözüm geliştirilmesine katkı sağlama potansiyeline sahip olduğu belirtilmiştir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin KDS'ye yönelik önerileri ile literatürde yer alan destekleyici görüşlerin birbiriyle örtüştüğünü ve paydaşların veriye dayalı olarak eğitime katkı sağlama imkânının önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, e-OYBS'nin çok paydaşlı bir yapı ile desteklenmesi, eğitimde veri tabanlı karar alma süreçlerinin etkinliğini artırabilecek potansiyele sahip olduğu söylenebilmektedir. Bunun yanı sıra araştırma sonuçlarından farklı olarak Ersoy (2010) ise yöneticilerin, özel bilgilerin sistemde görünmesine karşı olduklarını belirtmiştir. Bu farklılığın öğretmen ve yöneticilerin öğrenci ve ailelerin kişisel bilgilerine ulaşabilme endişesinin farklılık göstermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilere yönelik destek sunan sistemler ise öğrenci gelişimini izleme, ilgi alanlarını belirleme, etkinlik uygunluğu ve paydaşlara bilgi iletimi gibi alanlarda tasarlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda yapılan çalışmalara göre Polat ve Arabacı (2013), öğrencinin gerçekleştirdiği projelerin ve performans ödevlerinin e-OYBS'de daha ayrıntılı yer alması gerektiğini vurgulamıştır. Özmen vd. (2023), öğrencinin gelişimine dair verilerin sistemde bulunmasının önemine değinirken, Kızılboğa ve Erdoğan (2012), istatistiki bilgilerin artırılmasıyla sistemin kıyaslama ve gelişimi görme açısından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin öğrenciler hakkında görüş ve önerilerini girebileceği bir sistemin varlığının gerekliliğine de vurgu yapmıştır. Erdoğan vd. (2014) ise bu görüşü destekleyerek öğrencilerin gelişimlerinin yıllık ve aylık olarak izlenip kıyaslanabileceği bir sistemin olmamasını önemli bir eksiklik olarak değerlendirmiştir. Bu eksiklik giderildiği vakit çok boyutlu olarak okulun, öğretmenlerin ve öğrencilerin performanslarını izleme ve gerekli iyileştirmeler için kritik bir katkı sağlayacağı da ifade edilmiştir. Başarıcı (2023) ise öğrenciye dair verilerin toplandığı bir sistemin, öğrencinin ilgi ve deneyimlerini belirlemede önemli bir rol oynayacağını ifade etmiştir. Nitekim Çil vd. (2014) de rehberlik ve danışma için geliştirdiği KDS'nin öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini izleyerek yetenek ve ihtiyaçlarını belirlemeye, onları doğru meslek seçimlerinde

yönlendirmeye olanak tanıyacağı ifade etmiştir. Bu sonuçlar, literatür ile benzer şekilde öğretmenlerin öğrencilerin gelişim süreçlerinin ve ilgi alanlarının çok yönlü olarak takip edilebileceği, böylece eğitim sürecinde daha kişisel ve hedefe yönelik destek sunulabileceği bir KDS'ye olan ihtiyacı ortaya koymaktadır

Velilere yönelik olarak önerilen sistemler, veli-öğretmen-okul iletişim sistemleri, veli profil bilgilendirme sistemleri ve öğrenci odaklı veli sistemleri olarak tasarlanmıştır. Araştırmalar, öğrenciler hakkında toplanan istatistiki bilgilerin velilere iletilmesinin önemli olduğunu göstermektedir (Polat & Arabacı, 2013). Ayrıca, e-OYBS üzerinden veli notları ve veli-öğretmen iletişiminin sağlanması gerektiği belirtilmektedir (Erdoğan vd., 2014; Özmen vd., 2023). Bu sonuçlar literatürle benzer şekilde, velilerin çocuklarının eğitim sürecine daha fazla katılımını sağlamak ve bilgi akışını güçlendirmek için geliştirilecek sistemlerin önemli bir gereklilik olduğunu göstermektedir. Ancak Kızıloğa ve Erdoğan (2012) ise mevcut sistemin velilerin çocuklarını takip etmesi açısından oldukça faydalı olduğunu ifade etmiştir. Kızıloğa ve Erdoğan'ın (2012) çalışması incelendiğinde çocukları takip olarak nitelendirilen durum not ve devamsızlık bilgileridir. Günümüzde öğretmenler tarafından sadece bu iki verinin çocukların takip edilmesi olarak görülmediğinden bu sonuç araştırma sonucundan farklılaşmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamanın son sorusu, sisteme eklenecek yeni bilgilerin eğitim ve öğretime etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerini incelemektedir. Araştırma sonuçları, sisteme eklenmesi önerilen bilgilerin eğitim sürecini çeşitli açılardan olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. E-OYBS'nin KDS ile geliştirilmesiyle eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, öğrenciyi daha iyi tanıma, doğru bilgiye erişim, planlamanın etkinliğini artırma, iş yükünü azaltma, gerekli önlemleri alma, öğrenciyi yönlendirme ve veli iletişim/otokontrolünün sağlanması gibi birçok avantaj elde edilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. KDS, hızlı ve doğru kararlar alınmasını sağlamanın yanı sıra (Arslan & Yılmaz, 2010; Özata & Aslan, 2004), alınan kararların kalitesini de artırmaktadır (Klein & Ronen, 2003). Ayrıca eğitimde uygulanan KDS'lerin, eğitim sisteminin geliştirilmesinde büyük bir rol oynadığı belirtilmiştir (Sohaib vd., 2011). Bu bulgular, literatürde KDS'lerin eğitim süreçlerinde sağladığı avantajlarla örtüşmektedir. E-OYBS'ye eklenmesi önerilen sistemlerin, eğitimde daha stratejik kararlar alınmasını destekleyerek öğretim süreçlerinin iyileştirilmesine katkı sağlayacağı anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Araştırma sonucunda e-OYBS'deki veriler güvenilirliğinin ve güncelliğinin sağlanmasının zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin e-OYBS'deki verileri daha güvenilir güncel kullanmalarını sağlamak üzere politika yapıcıları ve yöneticilerin iş birliği ile sistemin güncel ve güvenilir verilere kavuşturulmasına yönelik önlemler alınabilir.
- Araştırmanın diğer bir sonucu olarak katılımcı öğretmenlere göre e-OYBS'de paydaşlar ve velilerin destek sunumu ile öğrenciye destek sağlayan KDS'lerin bulunması gerekmektedir. Bu gerekliliği karşılayabilmek amacıyla politika yapıcıları ve yöneticilerin teknokratlarla iş birliği sağlayarak geliştirilecekleri KDS'lerin e-OYBS sistemine entegre edilmelidir.
- Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin KDS kavramı ve eğitsel teknolojiler konusunda bilgi ve birikiminin sınırlı olmasından dolayı KDS önerileri geliştirmede zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Bu nedenle gelecek araştırmalarda e-OYBS'ye yönelik KDS'ler geliştirmek amacıyla eğitsel teknolojiler konusunda deneyim sahibi öğretmenlerle daha derinlemesine çalışmalar yapıp KDS'lerin öğretmenleri destekleyici özelliklerinin belirlenmesi önerilmektedir.
- Bu çalışma yalnızca sınıf öğretmenlerinin görüşlerine odaklanmış olup diğer paydaşların bakış açıları araştırma kapsamına alınmamıştır. Gelecek çalışmalarda okul yöneticileri, rehber öğretmenler, veliler ve bilişim teknolojileri uzmanları gibi farklı paydaşların görüşlerinin de dâhil edilmesi, sistemin geliştirilmesine yönelik daha bütüncül ve sürdürülebilir önerilerin ortaya konmasına katkı sağlayabilir.
- KDS'nin eğitim ortamlarına entegrasyon sürecine ilişkin olarak, tasarım tabanlı araştırma (design-based research) yaklaşımıyla yürütülecek çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Bu kapsamda, gerçek sınıf ortamlarında uygulanabilir KDS prototiplerinin geliştirilmesi, söz konusu sistemlerin işlevselliği, kullanılabilirliği ve pedagojik katkılarını değerlendirme açısından önemli bir fırsat sunabilir. Ayrıca geliştirilen prototiplerin öğretmen, öğrenci ve veli etkileşimine olan etkileri uygulamalı yöntemlerle incelenerek sistemin eğitim süreçlerine olan katkısı bütüncül bir biçimde ortaya konabilir.

Extended Summary

Introduction

Global technological developments have significantly affected the field of education and led to the realization of digital transformation projects (Kocaman Karoğlu et al., 2020). The E-School Management Information System (e-OYBS), initiated by the Ministry of National Education, digitized educational processes and provided easy access to information and management. Still, the need for renewal and improvement arose over time (Erdoğan et al., 2014). Teachers stated that guidance processes should be improved to increase the efficiency of e-OYBS (Polat & Arabacı, 2013), and it should be transformed into a structure that allows statistical analysis (Kızılböğâ & Erdoğan, 2012). In addition, it was stated that the available data were not used effectively enough in educational decision-making processes (Çiğdemir, 2023).

Decision Support Systems (DSS) are among the essential tools that support data-based decision-making processes in education and aim to improve decision quality by providing accurate information (Zhu, 2018). DSS in education facilitates teachers to make decisions by taking into account students' interests, abilities, and needs (Çil et al., 2014). At the primary school level, the transformation of e-OYBS into DSS to support teachers' decisions can improve the quality of education.

This study aims to examine the opinions of classroom teachers on the transformation of e-OYBS into DSS. In the study, the data source and reliability of e-OYBS, suggestions for conversion to DSS, and the effects of this conversion on education are discussed. The study aims to support more effective decision-making in education by responding to the need to renew e-OYBS and to ensure the spread of data-based approaches in educational processes. In this study, which aims to examine the opinions of classroom teachers on the transformation of e-OYBS into DSS, the following questions were sought to be answered:

1. According to the opinions of classroom teachers, what is the data's source, reliability, and timeliness in e-OYBS?
2. According to the opinions of classroom teachers, what are the system suggestions for the transformation of e-OYBS into DSS?
3. According to the opinions of classroom teachers, what can be the effects of the systems proposed for the transformation of e-OYBS into DSS on education and training?

Methodology

In the study, the basic qualitative research design of the qualitative research method was used to understand the opinions of classroom teachers about the transformation of e-OYBS into DSS (Merriam, 2013). The study group was selected by convenience sampling and consisted of 13 classroom teachers working in Sakarya province in the 2023-2024 academic year. Participants were selected by providing diversity according to gender, professional seniority, and education level.

A semi-structured interview form was used in the data collection process. Two experts in the same field were consulted for the validity of the form, which was revised in line with the suggestions. The interviews were conducted via Zoom, lasted approximately 30-40 minutes, and were transcribed by audio recording. The qualitative data obtained were analyzed using the MAXQDA 2020 program with content analysis method. The data were coded, and themes were created and interpreted.

To ensure validity and reliability, confirmation was obtained from the participants, the interview process was explained in detail, and different researchers examined the analyses. To ensure internal consistency, data loss was prevented, and the findings were described by confirming their accuracy. The research process and findings are presented in detail.

Findings

According to the study's findings, classroom teachers defined the source of the data in the e-MRIS system as the information provided from internal and external sources. They expressed different opinions about the reliability and timeliness of the data. Some teachers stated that the data were not up-to-date, while others stated that this situation depended on the initiative of teachers, administration, and parents. Regarding reliability, it was stated that parents' lack of information or providing incorrect information had a negative impact.

Suggestions for transforming e-OYBS into DSS were categorized under three main themes: systems supported by stakeholders, students, and parents. In stakeholder-oriented systems, suggestions were developed to increase health, security, education, social and local government cooperation. In student-oriented systems, it was stated that support mechanisms such as monitoring individual

development and creating interest and curiosity profiles were needed. In the systems to which parents contribute, the necessity of improving student-parent-teacher communication and structures to ensure the active participation of parents in educational processes was emphasized.

The teachers who participated in the study agreed that the proposed systems would reduce workload, facilitate access to accurate information, improve education and training planning processes, and create equal opportunities. In addition, teachers think that such structures will contribute to better student recognition and guidance processes. It was stated that by transforming e-OYBS into DSS, educational processes could become more effective and systematic.

Discussions, Conclusions, and Recommendations

According to the study's findings, classroom teachers stated that there were problems with the source and reliability of data in e-OYBS. It was stated that data were primarily obtained from e-school information collection forms, but inconsistencies and lack of updating negatively affected the system's effectiveness. It was emphasized that reliability problems stemmed from parents' lack of information or providing incorrect information. Similarly, the literature also indicates that the data reliability and timeliness of e-School Information Collection Forms should be improved.

The research revealed the necessity of a system where stakeholders provide support, students receive support, and parents contribute by transforming e-OYBS into a DSS. A DSS design that increases data sharing, especially in health, security, education, and social services, was stated that it will contribute to educational processes. Studies in the literature also support that DSSs strengthen data-based decision-making processes in education and contribute to solving regional problems. In student-oriented system suggestions, individual development follow-up, determination of interests, and evaluation of activity suitability came to the forefront. For parents, developing systems that will increase communication and information sharing is recommended.

The study results showed that if e-OYBS is strengthened with DSS, the workload will be reduced, equal opportunities will be provided, and teaching processes can be planned more effectively. These findings align with the literature that DSSs support making fast, accurate, and quality decisions.

As a result, studies should be conducted to increase the data reliability of e-OYBS, integrate stakeholders' contributions, and improve teachers' knowledge of the DSS. In future research, it is recommended that DSSs be developed with teachers experienced in educational technologies and that the impact of these systems on educational processes be examined in depth.

Yazar Katkıları: Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı: Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler”e dayalı hiçbir işlem yapmadığımızı beyan ederiz. Aynı zamanda tüm yazarların çalışmaya katkıda bulunduğu, yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını, tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulunun 08.05.2024 tarihli ve E-61923333-050.99 sayılı kararı ile uygun görülmüştür.

Finansman: Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayımlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Yazarlar, yazma yardımı için yapay zekânın kullanılmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Akar, H. (2019). Durum çalışması. Saban, A. ve Ersoy, A. (Ed.ler). *Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde* (ss. 81-134). Anı Yayıncılık.
- Akdeniz, E. C., & Güzel Akdeniz, M. (2024). Okul öncesi eğitim kurumlarında dijital dönüşüm. *International Journal of Turkish Academic Studies (TURAS)*, 5(1), 166-184.
- Akyol, H. & Avşar Tuncay, A. (2021). *İlkokulda eğitim ve öğretim*. Pegem Akademi.
- Arslan, V., & Yılmaz, G. (2010). Karar destek sistemlerinin kullanımı için uygun bir model geliştirilmesi. *Journal of Aeronautics and Space Technologies*, 4(4), 75–82.
- Bağlıbel, M., Samancıoğlu, M., & Summak, M. S. (2010). Okul yöneticileri tarafından e-okul uygulamasının genişletilmiş teknoloji kabul modeline göre değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 331-348.
- Bertaş, S., & Dimli Oraklıbel, R. (2021). Sanayi devrimi ile gelen değişim: İş bölümü ve yabancılaşma. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(6), 112-121.
- Berner, E. & McGowan, J. (2010). Use of diagnostic decision support systems in medical education. *Methods of Information in Medicine*, 49(04), 412-417. <https://doi.org/10.3414/me9309>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Eğiten Kitap.
- Çiğdemir, S. (2023). Sınıf öğretmenlerinin veriye dayalı karar alma durumları ve veriye dayalı karar alma ile ilgili görüşleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 2512 – 2544.
- Çil, İ., Tokat, M. A., Türkan, Y. S., & Doğan, N. (2014). Temel eğitim kurumlarında e-rehberlik ve danışmanlık karar destek sistemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 34-56.
- Demirer, V., & Dikmen, C. H. (2018). Öğretmenlerin FATİH projesine yönelik görüşlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi bağlamında incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(1), 26-46. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.413735>
- Demirli, C., Demirkol, M., & Varol, F. (2011). *E-okul veli bilgilendirme sistemine ilişkin veli görüşleri*. [Sözlü bildiri]. 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS11), Fırat Üniversitesi, Elazığ.

- Dijital Türkiye (2021). *Türkiye'nin sanayi devrimi dijital Türkiye yol haritası*. T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.
- Doğu, Z. (2012). *Ortaöğretim kurumları paydaşlarının e-okul eğitim yönetimi bilgi sisteminin işleyiş sürecine ilişkin görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Harran Üniversitesi.
- Erbay, U., (2018). *E-okul veli bilgilendirme sistemi hakkında lise öğrenci velilerinin görüşleri ve kullanım düzeyleri: Niğde ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Erdoğan, Ç., Aydın, İ., Akın, U., & Demirkasımoğlu, N. (2014). Türkiye’de e-okul yönetim bilgi sisteminin ilköğretim okulu müdür yardımcılarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 113-132.
- Ersoy, E. (2010). *Eğitim yöneticilerinin e-okul sisteminin işleyişine ilişkin görüşleri ve memnuniyet düzeyleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Eşki, B. & Tarhan, Ç. (2022). Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm: CBS tabanlı bir analiz. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(Özel Sayı), 322-336.
- Fernandes, C., Vieira, D., Barros, T., Shay, A., Freitas, N., & Vinuto, T. (2022). EduVizBR: A decision support system for Brazilian high school students’ performance analysis. In *Anais do XXXVII Simpósio Brasileiro de Bancos de Dados*, 433-438. <https://doi.org/10.5753/sbbd.2022.224320>
- Gökarp, H. (2019). *MEBBİS uygulamasının işlevselliğine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Güleç, B., Eşer, O., Zeydanlı, S., Başaran, F., Kaplan, M. M. & Güleç, E. (2023). Sınıf öğretmenliği mesleğinin önemi ve tarihçesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(61), 2417-2422. <http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.68425>
- Gültekin, M., & Güner Özer, M. (2021). İlkokul eğitiminde niteliği artırmanın yolları. N. Baysal, E. Sarcan ve N. Şener, (Ed.ler), İlkokul üzerine güncel konular-I içinde (ss. 21-56). Pegem Yayınevi.
- Günbayı, İ., & Turan, F. (2013). Millî Eğitim Bakanlığı bilişim sisteminin bir alt sistemi olarak e-okul uygulamasına ilişkin ilköğretim okullarındaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri: Bir durum çalışması. *İlköğretim Online*, 12(1), 1-22.

- Gürel, E. (2017). E-okul sisteminin yönetici ve öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 45, 7-26.
- Güzeldereli Yılmaz, E. A., & Tüfekci, A. (2020). Zeki karar destek sistemleri: Bir sistematik literatür haritalaması. *Kastamonu Education Journal*, 28(2), 1032-1041. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.702944>
- Inayatulloh, I., Riyanto, S., Meisjarah, M., & Maulana, R. (2022). Decision support system to help educational institutions determine the best learning method. In *3rd Asia Pacific International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*. <https://doi.org/10.46254/AP03.20220032>.
- İbil, H. (2012). *E-okul sistemi uygulaması hakkında okul yöneticilerinin görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Klein, J., & Wasserstein, M. (2005) The contribution of Decision Support Systems (DSS) to consolidation of educational policies, *School Leadership & Management*, 25(2), 155-169, <https://doi.org/10.1080/13632430500036256>
- Karakuş Yıldız, B., & Taş, A. (2023). Hayat boyu öğrenmeye katılımın yaygın eğitim kursları bağlamında incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 52(239), <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1130974>
- Kapanoğlu, M., Orhan, İ., & Saraç, T. (2016). *Karar destek sistemleri*. Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Kızılboğa, R., & Erdoğan, Y. (2012). Millî Eğitim Bakanlığı e-okul uygulamasının yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 42(193), 5-16.
- Klein, J., & Ronen, H. (2003). The contribution of a decision support system to educational decision-making processes. *Journal of Educational Computing Research*, 28, 273 - 290. <https://doi.org/10.2190/3U4E-XQR0-MK52-AGAM>.
- Kocaman Karoğlu, A., Bal, K., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 sürecinde Türkiye’de eğitimde dijital dönüşüm. *Journal of University Research*, 3(3), 147-158. <https://doi.org/10.32329/uad.815428>
- Merram, S. B. (2013). *Nitel bir araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Duran, Ed., Çev.), Nobel Yayıncılık.

- Nusantara, B. (2023). Decision support system to help educational institutions determine the best learning method. *Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*. <https://doi.org/10.46254/ap03.20220032>.
- Özata, M., & Aslan, Ş. (2004). Klinik karar destek sistemleri ve örnek uygulamalar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 5(1), 11-17.
- Özdoğan, M. (2021). İlkokullarda öğretmen-veli ilişkisinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 68-76.
- Özkan, Y., & Akbaba, A. (2013). İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığının e-okul uygulamasına yönelik algıları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 181-204.
- Özmen, G., Oflas, V., Ekşi, E. & Arslan, C. (2023). E-okul kullanımında ortaya çıkan problemler. *International Academic Social Resources Journal*, 8(53), 3578-3589. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.71849>
- Parlak, E., Sakarya, M., & Durukan Tok, F. (2023). Yönetici ve öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri: Öğretmen bilişim ağı (ÖBA) platformu örneği. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, 4(2), 101-112.
- Polat, M., & Arabacı, İ. B. (2013). Yönetim bilgi sistemi olarak e-okul uygulamalarının değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 12(2), 320-333.
- Başarıcı, R. (2023). *Veri destekli öğretime yönelik bir bilgi sisteminin özelliklerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Sarışık, S., Sarışık, S., Akay Celep, D., Gürel, M., & Dönmez, S. (2021). İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (EBA) kullanımlarının öğretmen görüşleri ile incelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 209-219. <https://doi.org/10.29228/tead.13>
- Sarıtaş, E., & Barutçu, S. (2020). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrim içi öğrenmeye hazırbulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Journal of Internet Applications and Management*, 11(1), 5-22. <https://doi.org/10.34231/iuyd.706397>
- Sarıtaş, M. T., Yıldız, E., & Durusoy, O. (2013). E-okul sisteminin okullarda kullanılmasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 7(2), 178-194.

- Sohaib, O., Hussain, W., Khan, M., & Basit, A. (2011). Educational decision support system. *Journal of Applied and Emerging Sciences*, 2, 159-163. <https://doi.org/10.36785/JAES.2237>.
- Sumaizar, S., Sinaga, K., & Siregar, V. (2021). Determining goods delivery priority for transportation service companies using saw method. *Journal of Computer Networks Architecture and High Performance Computing*, 3(2), 256-262. <https://doi.org/10.47709/cnahpc.v3i2.1154>
- Şengür, S. & Anagün, S. Ş. (2021). Sınıf öğretmenlerinin bilişim teknolojileri kullanım düzeyleri ve eğitimde web 2.0 uygulamaları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 6(2), 128-150.
- Tarakçı, S. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde bilişim teknolojileri kullanım yeterliliklerini yönelik algıları* [Yayımlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Tezcan, C. (2018). Sağlıkın dijital dönüşümü. *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Platformu Dergisi*, 12-18.
- Toprak, B., & Yakar, H. (2023). Okul yöneticilerinin doküman yönetim sistemi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 52(237), 437–468. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1063867>
- Vàraljai, M., Nagy, E., Nagy, B., Balogh, Z., & Molnàr, G. (2024). Mindset-shaping solutions with innovative IT and PM technologies in higher education. *2024 IEEE 18th International Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics (SACI)*, 11, 1–6. <https://doi.org/10.1109/SACI60582.2024.10619845>
- Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayınevi.
- Yörük, T. & Günbayı, İ. (2022). Millî Eğitim Bakanlığınca sunulan elektronik hizmetlerin karar destek sistemi olarak kullanılması: Temellendirilmiş kuram çalışması. *Journal of Qualitative Research in Education*, 29, 149-178, <https://doi.org/10.14689/enad.29.6>
- Zhu, Y. (2018). A data driven educational decision support system. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (Ijet)*, 13(11), 4-16. <https://doi.org/10.3991/ijet.v13i11.9582>